

vlasti, o zatvoru, o iću i piću, odjeći, modi i psovci. To je susret s pučkom mudrošću.

Kažu da se mi Hrvati ne zanmo šaliti kao na primjer Srbi. Srbi su davali vrsne satiričare i humoriste kao što su B. Nušić, Z. J. Jovanović, R. Domanović, R. Radović... Imamo mi doduše Matoše, Kanižaje, Kušane i Drvare. Ali je hrvatska šala poprilično cinična, sarkastična, ubojita. Ona je u hrvatskim listovima i ustima oružje, obrana, mač, domovinski rat. Je li to samo odraz podređena položaja? Prije jedno dvadesetak godina izišao je petosveščani *Hrvatski humor* u Zagrebu: satire, humoreske, komedije, vragolije. Upravo tu se vidi koliko je hrvatski humor obojen ironijom.

U ovoj se knjizi nalaze bezazlene šale, dovitljivosti, krivi spojevi, narodna bistrina, koja se rado čita i prepričava. Šale ugodne za odmora, služe kao aperitiv za razgovor, začim u kakvoj neugodnoj situaciji, smiraj u žustroj raspravi; takve su čak i one koje su nešto "slankastije". Ima šala koje se desetljećima prepričavaju, a nigdje se ne zapišu. Ovdje su mnoge zapisane, otete zaboravu. Ima ih koje mogu poslužiti i kao poučak, lekcija, iako to izričito ne kažu.

Jedna zgodna anegdota na 73. stranici (i za franovce i za petrovce) s naslovom *Protuučinak*: Mark Twain, američki književnik i svjetski humorist, slušao neku propovijed o misijama. Nakon prvih dešte minuta odlučio dati 50 dolara. Nakon drugih spustio na 25. Potkraj propovijedi došao do košare i uzeo i onaj jedna dolar iz nje! Ova knjiga u čitatelju može imati posve drugačiji učinak: što se više nižu stranice i čita ovih 375 pošalica s mirisom tamjana, to zanimljivije. Čovjek bi za ove dosjetke i šale dao i više dolara: da se razgovori, nasmije. Hvala prikupljačima, i pokojnom fra Lucijanu i živom fra Vendelinu, za ovu pregršt ponajviše hercegovačkoga humora!

Ratko Perić

UZORAN RAD O UZORNU SVEĆENIKU

Josip Franulić, *Uspravan na svakome vjetru*, Služba Božja, Makarska 1996., 290 stranica.

Mnogi su naši župnici bili - a i danas je mnogo takvih - radišni i uspješni; mnogo su pridonijeli duhovnom odgoju i kulturnom razvoju svoga kraja i naroda u cjelini. Naprotiv, njihovi, su radovi i oni sami malo poznati i priznati: zapravo, najčešće su nepoznati širem općinstvu i budućim pokoljenjima. Jer, koliko su u svom

djelovanju bili samozatajni i tihi, toliko su redovito nailazili na opću šutnju poslije smrti. Ostali su bez stručnih prikaza i zaslužnih vrednovanja, da i ne spominjem biografije i monografije, koje su svojim radom zaslužili. Njihovi su ih župljani pamtili i pamte za svog života; ali, kako se o njima nije pisalo, njihovi ih nasljednici i drugi kulturni radnici nisu obrađivali, radovi im se nisu vrednovali, prekrila ih je šutnja i nova su vremena na njih zaboravila.

Kad se toga sjetim, svaki put mi padne na pamet stara poruka s Ahilejeva groba: "O sretni mladiću, koji si imao Homera za glasnika svojih djela..." Točno je to rečeno, jer što se ne zapiše i ne napiše, s vremenom se gubi i zaboravlja. Knjige su u tom svjetlu historijska vrednota, trajna memorija. One zapisuju i vrednuju, čuvaju spomen i uspomenu; sabiru i razvijaju duh i kulturu. U tom smislu bih posebno pohvalio kulturne radnike koji se bave dragocijenim istraživanjem i vrednovanjem naše duhovne i kulturne baštine, djela i osoba osobito, ovom zgodom, marne svećenike koji svojim trudom otimlju zaboravu mnoge vrijedne poduhvate i njihove autore, crkvenu i narodnu prošlost.

Jedan od tih je i don Josip Franulić, župnik u Gdinju, koji je kao student bio suradnik *Crkve u svijetu* i pomagao u korekturi. Taj još uvijek mladi svećenik već 20 godina istražuje i piše. Izdao je pet stručnih radova (knjiga) i više od 120 rasprava i priloga, u različitim časopisima, zbornicima, leksikonima i glasnicima, o duhovnoj i kulturnoj baštini svoga kraja, hvarske biskupije. Posljednja mu knjiga govori o njegovu predšasniku, don Jakovu Lušiću, župniku u Gdinju, Nerežišćima i Vrboskoj. Dao joj je neobičan, ali karakterističan naslov: *Uspravan na svakom vjetru*. Opsežna je to monografija (290 str.) o duhovnom liku i zamašnom djelu uglednog svećenika, vrlo rodoljuba, duhovnog i kulturnog radnika don Jakova Lušića.

Djelo je školski primjer stručne monografije o jednom svećeniku i njegovu radu. Pisano je na temelju arhivske građe, don Jakovljevih radova, djela i zapisa, propovijedi i zabilješki, poznanstva i sjećanja. Podijeljeno je u 4 dijela: *Životni put don Jakova Lušića* (str. 9-20), *Don Jakov u svojim zapisima* (str. 21-188), *Svjedočanstva o don Jakovu* (str. 189-198), *Zaključni osvrt na lik don Jakova Lušića* (str. 199-238). Popraćeno je sažetkom na talijanskom, bogatom literaturom i izvorima, autorovom bibliografijom, brojnim ilustracijama, zatim potrebnim podacima i kazalima. U oči pada znanstvena metodologija i stilska vještina, preciznost i objektivnost gospodina Franulića.

Don Jakovljević je *Životni put* (životopis) skladno iznijansiran i informativno prikazan, iako je, što je za ovakav rad primjereno, sveden na najvažnije službe i podatke. Nasuprot tome, don Jakovljeva osobnost, pastoralno zalaganje, rad i uspjesi, opširno su

obrađeni. Glavnina je knjige posvećena liku i angažmanu, svećeničkoj službi i mnogostrukom djelovanju naslovnika. Autor ga je na temelju njegovih zapisa, radova, župskih knjiga i pastoralnih zalaganja izvanredno obradio i predstavio. Oteo ga je zubu vremena i ljudskom zaboravu te nas višestruko obogatio zanimljivom ličnošću i njezinim djelom, svećenikom koji je bio "uspravan na svakome vjetru". Nije se dao, kako lijepo naglašava Franulić, savijati niti podložiti zbivanjima i ideologijama, vremenu. Naprotiv, bio je i ostao značaj, kakav samo treba poželjeti. Zaslužio je ovako vrijednu i stručnu monografiju.

Nećemo ulaziti u autorove analitičke i sintetičke postupke i obrade, prepričavanja i ponavljanja. Navest ćemo samo glavne odrednice Franulićeva rada, koje s jedne strane govore o vrijednosti onoga o kome se piše, a s druge o metodskom postupku i vještini onoga koji piše. Riječ je samo o podnaslovima koji oblikuju cjelovite segmente don Jakovljeve osobnosti i djelovanja. Evo samo najvažnijih: čovjek, molitelj, dušobrižnik, propovjednik, vjeroučitelj, liturg, upravitelj crkvenih dobara i voditelj matičnih knjiga (u župama gdje je bio), ljetopisac, branitelj vjere i čudoređa, karitativni radnik, djelatnik Katoličke akcije, franjevački trećoredac, intelektualac, svećenik, rodoljub...

Vjerujem da ovaj tematski krug, dio kazala, sam po sebi mnogo kazuje. Popunjuju ga *Svjedočanstva* živućih poznanika i pismeni iskazi različitih dobronamjernika, odnosno *Zaključni osvrt* i cjelina djela, koje je tako vješto pisano i skladno uređeno da može poslužiti kao uzorak za istraživanja i pisanje sličnih monografija o mnogim našim župnicima, uzornim pastorcima i kulturnim pregaocima. Bilo bi mi drago kad bi ova uspješna monografija bila primjer i poticaj mladim znanstvenicima, posebno našim svećenicima, da izvučemo iz zaborava mnoge zaslužne predšasnike.

Drago Šimundža